

Stadnyk, V. P. "Zahrozy ekonomichnoi bezpetsi pidpriemstva, yikh dzherela ta chynnyky" [Threats to the economic security of the enterprise, their sources and factors]. *Ekonomichni nauky*, no. 9 (3) (2012): 322-328.

Tishchenko, A. N. et al. *Formirovaniye konkurentnoy pozitsii predpriyatiya v usloviyakh krizisy* [Formation of a competitive position of the enterprise in a crisis]. Kharkiv: ID «INZHEK», 2007.

Zaeh, M. F. *Enabling Manufacturing Competitiveness and Economic Sustainability* New York: Springer, 2013.

Zhovnovach, R. I. "Systemnyi pidkhid do upravlinnia konkurentospromozhnistiu pidpriemstva" [System approach to enterprise competitiveness management]. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, no. 18 (1) (2010): 344-351.

УДК 338.4:[658:005.5]

ТИПОЛОГІЯ СИСТЕМ АДМІНІСТРУВАННЯ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВАМИ З УРАХУВАННЯМ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

© 2018 ОВЧАРУК В. В.

УДК 338.4:[658:005.5]

Овчарук В. В. Типология систем администрирования в управленнии підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів

У статті розвинуто типологію систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів, яка передбачає систематизацію їхніх видів за низкою наявних (зміст, просторово-часова ознака, особливості формування, рівень цілісності тощо) та нових (характер цілей, рівень індивідуалізації, джерело походження, рівень формалізування, джерело виникнення необхідності у побудові та використанні) ознак. За результатами виконаних досліджень запропоновано розглядати такі види систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів. Зроблено висновок, що системи адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів є різноманітними. Вибір того чи іншого їхнього виду визначається установленими цілями в аналізованій сфері, а також наявним ресурсним забезпеченням. У будь-якому випадку системи адміністрування є різновидом систем загалом із властивими для них кількісними параметрами та якісними характеристиками, які визначаються численними чинниками внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування, діагностування яких повинно бути перспективою подальших досліджень у цьому напрямку.

Ключові слова: адміністрування, діловодство, документація, інформація, менеджмент, підприємство, управління.

Рис.: 1. **Бібл.:** 13.

Овчарук Вадим Володимирович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

E-mail: vadym.v.ovcharuk@lpnu.com

УДК 338.4:[658:005.5]

UDC 338.4:[658:005.5]

Овчарук В. В. Типология систем администрирования в управленнии предприятиями с учетом евроинтеграционных процессов

В статье развита типология систем администрирования в управленнии предприятиями с учетом евроинтеграционных процессов, предусматривающая систематизацию их видов по ряду существующих (содержание, пространственно-временной признаков, особенности формирования, уровень целостности и т. д.) и новых (характер целей, уровень индивидуализации, источник происхождения, уровень формализации, источник возникновения необходимости в построении и использовании) признаков. По результатам выполненных исследований предложено рассматривать такие виды систем администрирования в управленнии предприятиями с учетом евроинтеграционных процессов. Сделан вывод, что системы администрирования в управленнии предприятиями с учетом евроинтеграционных процессов разнообразны. Выбор того или иного их вида определяется установленными целями в анализируемой сфере, а также имеющимся ресурсным обеспечением. В любом случае системы администрирования являются разновидностью систем в целом с присущими для них количественными параметрами и качественными характеристиками, которые определяются многочисленными факторами внутренней и внешней среды функционирования, диагностирование которых должно быть перспективой дальнейших исследований в этом направлении.

Ключевые слова: администрирование, делопроизводство, документация, информация, менеджмент, предприятие, управление.

Рис.: 1. **Библ.:** 13.

Овчарук Вадим Владимирович – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры внешнеэкономической и таможенной деятельности, Национальный университет «Львовская политехника» (ул. Степана Бандеры, 12, Львов, 79013, Украина)

E-mail: vadym.v.ovcharuk@lpnu.com

Ovcharuk V. V. The Typology of Administration Systems in the Management of Enterprises in View of the European Integration Processes

The article evolves the typology of administration systems in the management of enterprises in view of the European integration processes, providing systematization of their kinds by the number of existing (content, space-time characteristic, peculiarities of formation, integrity level, etc.) and the new characteristics (nature of goals, level of individualization, source of origin, level of formalization, source of the arising need to build and use). According to results of the carried out researches it is suggested to consider such kinds of administration systems in terms of the management of enterprises in view of the European integration processes. It is concluded that there is a variety of administration systems in the management of enterprises in view of the European integration processes. The choice of this or that kind is determined by the set objectives in the analyzed sphere, as well as by the resource provision available. In any case, administration systems are a variation of systems in general with their inherent quantitative parameters and qualitative characteristics, which are determined by numerous factors of internal and external environment of functioning, diagnosis of which should be the prospect of further research in this direction.

Keywords: administration, record keeping, documentation, information, management, enterprise, administration.

Fig.: 1. **Bibl.:** 13.

Ovcharuk Vadym V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Foreign Economic and Customs Activities, Lviv Polytechnic National University (12 Stepana Bandery Str., Lviv, 79013, Ukraine)

E-mail: vadym.v.ovcharuk@lpnu.com

Дослідження систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів у масштабах компанії є складним завданням, розв'язання якого ускладнюється відсутністю комплексних концептуальних, теоретико-методологічних і методико-прикладних засад у зазначеній сфері. Одна з таких наукових прогалин стосується класифікації зазначених систем за низкою істотних і незалежних ознак. Нерозв'язання цієї наукової проблеми істотно обмежує наукове вивчення систем адміністрування в управлінні організаціями, ускладнює можливості ідентифікування місця цих систем серед інших, відомих у теорії і практиці систем, а також не дає змоги керівникам і власникам з практичної точки зору сформулювати уявлення про їхню різноманітність й обґрунтовано обирати їхні види під час розвитку управлінських процесів.

Загалом слід зауважити, що проблематика систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів охоплює спектр невирішених проблем теоретико-прикладного спрямування у зазначеній сфері, а саме:

- ✦ уточнення місця систем адміністрування в організаційній структурі управління;
- ✦ розроблення комплексу показників оцінювання ефективності формування і використання систем адміністрування;
- ✦ класифікація систем адміністрування в управлінні підприємствами за низкою істотних і незалежних ознак;
- ✦ виявлення основних сфер діяльності систем адміністрування на підприємстві;
- ✦ обґрунтування структури систем адміністрування;
- ✦ ідентифікування ключових етапів формування і функціонування систем адміністрування;
- ✦ обґрунтування особливостей побудови і використання систем адміністрування залежно від рівня розвитку системи менеджменту на підприємстві загалом.

Результати виконаних досліджень свідчать, що пріоритетною із вищенаведених проблем є саме проблема типології систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів. В аналізованому контексті слід зауважити, що розвиток та удосконалення таких систем передбачає формування такого їхнього складу і структури, які забезпечать найбільш ефективне виконання цілей та завдань суб'єкта господарювання. Як відомо із законів логіки, класифікація будь-яких елементів повинна передбачати їхній поділ на певні класи, коли чітко ідентифіковано місце кожного такого елементу серед інших.

Вивчення теорії і практики дає змогу зробити висновок про те, що у літературі здійснюється класифікація систем за різними класифікаційними ознаками. Такі напрацювання певним чином можуть бути корисними для розвитку типології систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів. Так, у роботі Н. Мельничук [1, с. 109] систему

управління фінансовими ресурсами органів місцевого самоврядування автор класифікує за походженням (природна чи штучна), за мірою взаємодії із зовнішнім середовищем (замкнена чи відкрита), за розміщенням у просторі та часі (статична чи динамічна), за ступенем планування (детермінована чи стохастична) та за обсягом (проста чи складна). Не вдаючись до діагностування дискусійності цієї класифікації, доцільно зауважити, що низка її ознак не характерні для систем адміністрування на підприємствах. Наприклад, очевидно, що такі системи за своєю природою не належать до природних чи до замкнених. Окрім того, потребують уточнення певні ознаки типології з урахуванням особливостей систем адміністрування (наприклад, розміщення в часі та просторі, рівень планування тощо).

У роботі Д. Лук'янова [2, с. 59] правові системи держав класифікуються на чисті та змішаного типу («гібридні»); розвинуті та нерозвинуті; материнські та дочірні. Недолік цієї класифікації – відсутність класифікаційних ознак. І. Штих у своїй праці [3, с. 106–108] розглядає класифікацію систем ідентифікації об'єктів. В. Рузанова [4, с. 165–166] розглядає класифікацію систем у цивільно-правовій законодавчій системі, виокремлюючи найбільш поширені їхні види: матеріальні та ідеальні; природні і штучні; прості та складні; цілісні та сумативні. У роботі Т. Кочієвої [5, с. 74–77] виконано класифікацію базових систем стимулювання в активних системах. Основні підходи до класифікації платіжних систем здійснено у роботі С. Криворучко [6, с. 254–257]. О. Лавриченко у своїй праці [7, с. 35–41] розв'язує проблему управління інноваційними системами промислових підприємств і розроблення моделі їхніх класифікацій.

Ці та інші підходи до класифікації різноманітних систем у вітчизняній та іноземній теорії і практиці є інформаційною базою розвитку класифікації систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів.

Огляд й узагальнення літературних джерел, а також вивчення практики функціонування суб'єктів господарювання дає змогу зробити висновок про те, що проблеми типології систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів є не до кінця розв'язаною. Отже, унеможливується усестороннє їхнє розуміння та істотно знижується практичний рівень вибору найбільш доцільних з-поміж них залежно від певних обставин. Багато в чому існування цієї проблеми зумовлено неоднозначністю трактування поняття «адміністрування».

Завданням дослідження є розвиток типології систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів.

Вивчення теорії і практики, виконані дослідження, а також узагальнення вітчизняних та іноземних літературних джерел дають змогу класифікувати системи адміністрування в управлінні підприємствами за низкою істотних і незалежних ознак, що охарактеризовані нижче.

За особливостями формування системи адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів пропонується класифікувати на детерміновані та стохастичні. Детермінованою таку систему слід називати тоді, коли вона є чітко виокремленою та спланованою. Натомість стохастичні системи адміністрування – це ті, які виникли та розвиваються більшою мірою випадковим чином.

За просторово-часовою ознакою системи адміністрування пропонується класифікувати на умовно-статичні та умовно-динамічні. До перших з-поміж них слід відносити ті системи, елементи та внутрішні зв'язки яких є більшою мірою статичними у часі та просторі. Умовно-динамічні системи характеризуються динамічними змінами. Очевидно, що умовно-статичні й умовно-динамічні системи адміністрування слід розглядати у розрізі кожного окремого взятого підприємства, його структурної частини чи процесів. Результати виконаних досліджень дають змогу зробити висновок про те, що в окремих організаціях можуть бути як умовно-статичні, так і умовно-динамічні системи (наприклад, в постачанні – одні, у виробництві – інші).

Виокремлення за змістом матеріальних та ідеальних систем адміністрування необхідне, перш за все, з теоретичної точки зору. Як відомо з огляду й узагальнення літературних джерел, матеріальними є такі системи, які існують в об'єктивній реальності. Ідеальні системи – це такі, що існують у теорії (описані у науково-практичній літературі чи створені у баченні окремих осіб). Таким чином, кожна система адміністрування, що реально існує на підприємстві, є матеріальною за змістом (реальною). За певних умов вона може бути також й ідеальною (абстрактною).

Аналізуючи виокремлені види систем адміністрування в управлінні підприємствами за змістом, слід зауважити, що з практичної точки зору будь-які матеріальні такі системи можуть досліджуватися з позиції ідеальних систем, що дає змогу виявити їхні сильні та слабкі боки. З іншого, доречно зауважити, що й ідеальні системи адміністрування з різним рівнем повноти та точності все ж відображають матеріальні такі системи.

За рівнем централізованості системи адміністрування в управлінні підприємствами пропонується класифікувати на централізовані та децентралізовані. Централізованими вони будуть тоді, коли їхній стан і параметри визначаються більшою мірою деяким ключовим елементом таких систем – власниками, керівниками різних рівнів управління, спеціалізованим підрозділом тощо. Своєю чергою, у децентралізованих системах адміністрування такий ключовий елемент відсутній, а отже, рішення щодо формування, використання і вдосконалення цих систем можуть ухвалюватися на різних рівнях організаційної структури управління (а не лише «на горі», що характерно для централізованих систем). Таким чином, децентралізовані системи адміністрування передбачають вирішення чималої кількості проблем щодо цих систем на управлінському та технічному рівнях управління.

Огляд й узагальнення літературних джерел дає змогу виокремити переваги та недоліки централізованих і децентралізованих систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів. Зокрема, перевагами децентралізованої такої системи є [8–11]:

- ✦ можливість вирішення проблем у системах адміністрування безпосередньо за місцем їхнього виникнення;
- ✦ безпосереднє врахування потреб завершальної ланки в системах адміністрування;
- ✦ стимулювання ініціативи в системах адміністрування безпосередньо на місцях;
- ✦ розвиток професійних компетентностей керівників усіх рівнів управління (насамперед нижчих) щодо адміністрування.
- ✦ До переваг централізованої системи адміністрування в управлінні підприємствами слід віднести [8–11]:
- ✦ забезпечення чіткої ієрархії і розуміння того, яким чином формуються і розвиваються усі елементи системи адміністрування;
- ✦ підвищення рівня ефективності контролювання в системах адміністрування та координування відповідних функцій;
- ✦ мінімізування ймовірності ухвалення неефективних управлінських рішень щодо забезпечення цілеспрямованого впливу керівної підсистеми на керовану за всіма етапами технології управління на засадах документації, діловодства, інформаційного забезпечення та формалізування управлінських процедур;
- ✦ оптимізування величини організаційної структури управління у частині виконання функцій адміністрування тощо.

За рівнем складності системи адміністрування доцільно поділяти на прості та складні. Як слушно зауважує в аналізованому контексті В. Рузанова [12, с. 166], в літературі «проблема рівня складності систем як критерій їх поділу на прості та складні розглядається з широких позицій та під різним кутом зору». У нашому випадку, класифікуючи ту чи іншу систему адміністрування на підприємстві за ознакою рівня складності, слід враховувати позицію В. Тюхтіної [13, с. 8], яка вказує на те, що «об'єктивна характеристика складності системи перш за все залежить від якісних та кількісних відмінностей компонентів і зв'язків системи, тобто від її якісного та кількісного різноманіття». Таким чином, керівники суб'єктів господарювання можуть ухвалювати рішення щодо необхідності формування складних систем адміністрування (з великою кількістю різних елементів і взаємовідносин між ними) чи простих (з мінімальним рівнем різноманітності).

Цілісні та сумативні системи адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів доцільно виокремлювати за рівнем цілісності. Як свідчить огляд й узагальнення літературних джерел, а також результати викона-

них досліджень, існують різні підходи до розуміння сутності системи як такої. Так, згідно з одними підходами систему можна вважати такою, коли для неї характерна ознака цілісності (інтегративні властивості). Інші трактування поняття систем зводяться до наявності деякої впорядкованості – і це мінімальна достатня умова розуміння чогось як системи [12, с. 167]. З урахуванням цього варто зауважити, що цілісними системи адміністрування є тоді, коли чітко виокремлені відповідні елементи, між якими існують чіткі, структуровані та впорядковані зв'язки, зміна будь-якого елемента такої системи здійснює істотний вплив не лише на інші елементи, а й на систему загалом, і змінює її якісні параметри. Своєю чергою, для сумативних систем адміністрування такі характеристики не властиві: це системи, у яких зв'язки між елементами характеризуються більшою мірою випадковим поєднанням, отже, при включенні до таких систем нових елементів ні система загалом, ні її окремі компоненти не зазнають істотних змін. Інакше кажучи, у сумативних системах адміністрування окремі їхні компоненти мають більшою мірою автономний нестійкий характер.

За типами зв'язків системи адміністрування в управлінні підприємствами пропонується класифікувати на гомогенні (однорідні), гетерогенні (різнорідні) та змішані. Як відомо з теорії і практики, гомогенні економічні системи містять однорідні елементи, які є типовими та наділеними ідентичними властивостями, що забезпечує можливість взаємозамінності таких елементів. Щодо систем адміністрування результати виконаних досліджень свідчать, що такі системи незалежно від їхнього місцезнаходження можуть мати типовий набір елементів (наприклад, однакові персональні комп'ютери, оргтехніку, канали поширення інформації тощо). Якщо такі елементи є різними в різних системах адміністрування, то такі системи слід трактувати гетерогенними, тобто різнорідними. У випадку поєднання в межах однієї організації гомогенних і гетерогенних систем адміністрування такі системи за типами зв'язків слід називати змішаними.

За характером розвитку системи адміністрування в управлінні підприємствами пропонується класифікувати на умовно-стабільні та ті, що умовно розвиваються. Стабільними їх слід називати тоді, коли і перелік елементів, і зв'язки між ними в певному просторово-часовому вимірі є умовно-незмінними. Якщо такі зміни все ж відбуваються на певному часовому інтервалі, тоді слід говорити про системи адміністрування, що умовно розвиваються. Чинник умовності пов'язаний саме із простором і часом функціонування систем адміністрування.

Класифікацію систем адміністрування в управлінні підприємствами доцільно також здійснювати за характером цілей, виокремлюючи при цьому перспективні та поточні такі системи. Перспективні системи адміністрування спрямовані більшою мірою на перспективу – на досягнення, перш за все, середньо- та довгострокових цілей. Якщо ж такий акцент робиться

на поточному періоді і на досягнення короткострокових цілей, це дає змогу зробити висновок про поточність систем адміністрування в управлінні суб'єктами господарювання.

В аналізованому контексті слід зробити висновок про те, що перспективні системи адміністрування є більш складними, ніж поточні, та, як приклад, охоплюють ширше інформаційне поле, враховують тенденції зовнішнього середовища (зокрема, у частині конкуренції), базуються на передбаченні зовнішньоекономічного вектора розвитку компанії та держави тощо. Своєю чергою, поточні системи адміністрування спрямовані більшою мірою на операційні процеси суб'єкта господарювання.

За джерелом походження системи адміністрування в управлінні підприємствами пропонується класифікувати на «польові» та «кабінетні». У першому випадку такі системи є запозиченими ззовні – від інших компаній, із засобів масової інформації, за результатами тренінгів, семінарів тощо. Якщо ж системи адміністрування є авторською розробкою суб'єкта господарювання, їх слід трактувати «кабінетними».

Здійснювати типологію систем адміністрування в управлінні підприємствами пропонується і за рівнем формалізування. У цьому випадку такі системи можуть бути такими, що формалізовані на високому, середньому чи низькому рівні. Доцільність виокремлення цієї класифікаційної ознаки зумовлена, як зазначалось вище, вимогами ринку, де, як відомо, важливим є формалізування процедур в межах різних бізнес-процесів. Чим вищим буде рівень такого формалізування (опису, структуризації тощо), тим чіткішим буде розподіл обов'язків між працівниками в межах цих систем: кожен розумітиме свої повноваження, відповідальність, права. Тим самим мінімізуватимуться ризики виконання функціональних обов'язків за принципом «у міру свого розуміння».

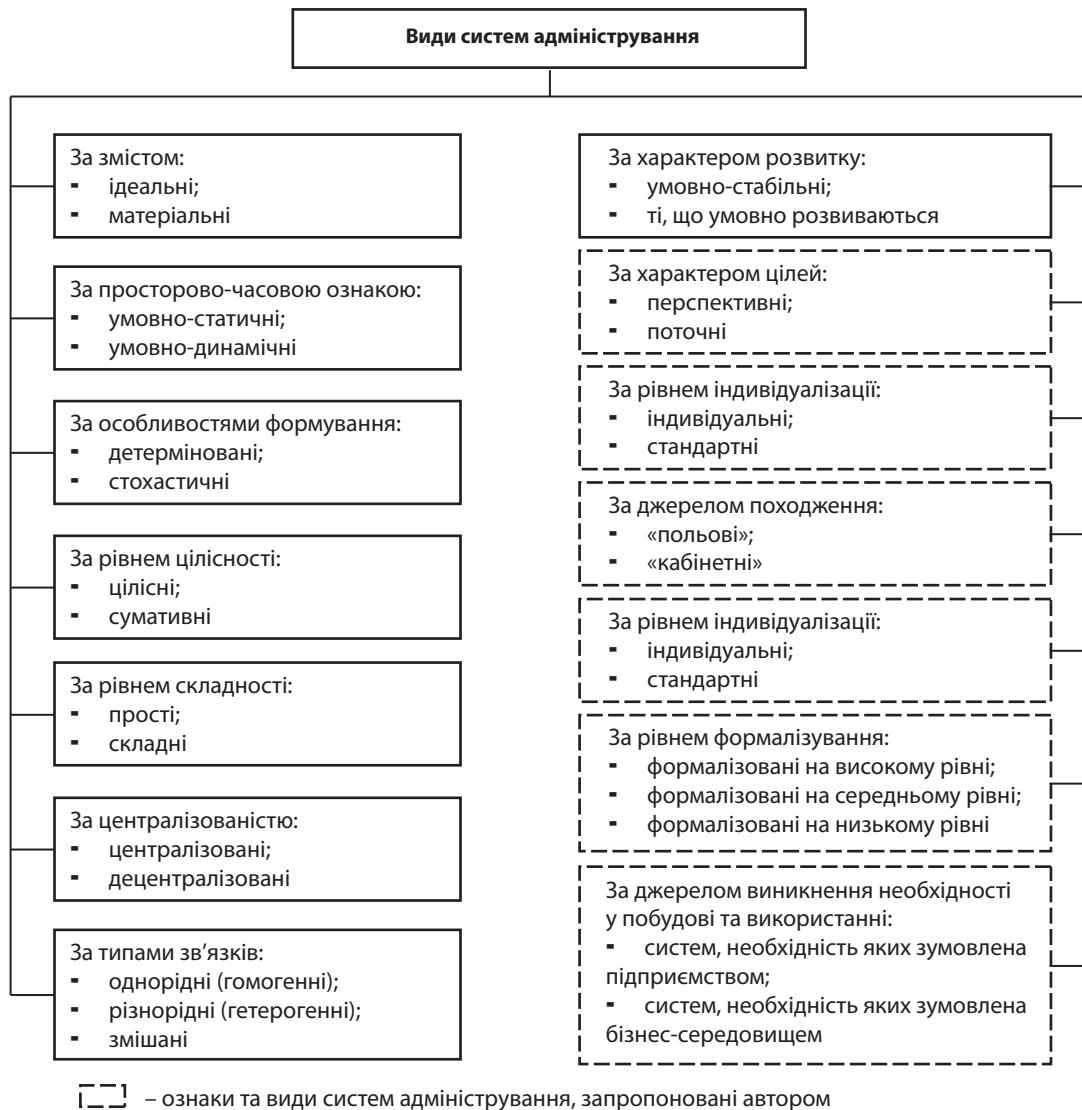
Результати виконаних досліджень свідчать про актуальність проблеми формалізування систем адміністрування для вітчизняного бізнесу. Більшою мірою низький рівень такого формалізування у компаніях незалежно від сфери економіки зумовлений, перш за все, нерозумінням керівниками важливості та доцільності цього. Отже, відсутня логіка процесу адміністрування і натомість часто характерні в системах адміністрування суперечливі, хаотичні, непослідовні дії. Проблема посилюється в умовах необхідності формалізування тих процесів адміністрування, які вже реально існують (проте рівень їхнього формалізування є невисоким). Саме тому слід запроваджувати організаційні зміни (що може призвести до істотного опору змінам), виявляти вузькі місця у системах адміністрування, оптимізувати правила, політики, процедури тощо. Водночас без таких нерідко радикальних кроків, як свідчить практика, складно досягти високого рівня ефективності процесів адміністрування.

За джерелом виникнення необхідності у побудові та використанні системи адміністрування в управлінні

підприємствами пропонується класифікувати на такі, необхідність яких зумовлена або підприємством, або бізнес-середовищем. Якщо системи адміністрування в організації формуються, перш за все, з ініціативи власників чи керівників (тобто з ініціативи самої компанії), такі системи слід трактувати такими, необхідність яких зумовлена суб'єктом господарювання. В іншому випадку

рушійний чинник впровадження систем адміністрування – прерогатива бізнес-середовища (бо інші компанії це мають, бо зараз це популярне тощо).

Узагальнену інформацію про виокремлені види систем адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів наведено на рис. 1.

Рис. 1. Типологія систем адміністрування в управлінні підприємствами

Джерело: авторська розробка.

За своїм змістом системи адміністрування в управлінні підприємствами слід трактувати цілеспрямованими, оскільки визначальний їхній елемент – людина (працівник). Саме працівник визначає напрямок цілеспрямованості такої системи та здійснює безпосередній вплив на її параметри незалежно від виду.

ВИСНОВКИ

За результатами вищенаведеного доцільно зробити висновок, що системи адміністрування в управлінні підприємствами з урахуванням євроінтеграційних процесів є різноманітними. Вибір того чи іншого їхнього виду визначається, перш за все, установленими цілями

в аналізованій сфері, а також наявним ресурсним забезпеченням. Вивчення теорії і практики дає змогу стверджувати, що такі системи в історичному ракурсі еволюціонували від простих до складних з чималою кількістю елементів та зв'язків між ними. Слід звернути увагу на те, що у будь-якому випадку системи адміністрування є різновидом систем загалом із властивими для них кількісними параметрами та якісними характеристиками. Своєю чергою, такі параметри і характеристики визначаються численними чинниками внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування, діагностування яких повинно бути перспективою подальших досліджень у цьому напрямку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мельничук Н. Ю. Теоретичні підходи до визначення поняття системи управління фінансовими ресурсами органів місцевого самоврядування. *Наукові праці НДФІ*. 2010. № 2. С. 104–111.
2. Лук'янов Д. Сучасні погляди на проблему класифікації та типології правових систем. *Порівняльне правознавство*. 2012. № 3–4. С. 56–62.
3. Штих І. А. Класифікація систем ідентифікації об'єктів. *Системи управління, навігації та зв'язку*. 2015. № 4. С. 106–108.
4. Рузанова В. Д. Вопросы применения классификаций систем к гражданско-правовой законодательной системе. *Вестник Волгоградского государственного университета. Серия 5: Юриспруденция*. 2012. № 2. С. 165–171.
5. Кочиева Т. Б. Классификация базовых систем стимулирования в активных системах. *Управление большими системами*. 2000. № 2. С. 74–77.
6. Криворучко С. В. Основные подходы к классификация платежных систем и система показателей для их сравнительного анализа. *Экономические науки*. 2008. № 38. С. 254–257.
7. Лавриченко О. В. Управление инновационными системами промышленных предприятий и разработка модели их классификации. *Вестник Южно-Уральского государственного университета. Серия: Компьютерные технологии, управление, радиоэлектроника*. 2014. Вып. 14. № 4. С. 35–41.
8. Гройсман В. Процеси централізації та децентралізації в сучасному державному управлінні. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2015. № 2. С. 26–37.
9. Літвінова І. М. Особливості корпоративного управління в підприємствах України. *Управління проектами та розвиток виробництва*. 2005. № 3. С. 31–36.
10. Маркіна І. А., Мацедонська Н. В. Методичні підходи до формування інформаційних систем управління підприємств на ринку олійно-жирової продукції. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2011. № 3. С. 185–191.
11. Радзівський О. І. Специфіка управління національними підприємствами в умовах глобалізації. *Наукові праці МАУП*. 2015. № 44. С. 166–170.
12. Рузанова В. Д. Вопросы применения классификаций систем к гражданско-правовой законодательной системе. *Вестник Волгоградского государственного университета. Серия 5: Юриспруденция*. 2012. № 2. С. 165–171.
13. Тюттина В. С. Диалектика познания сложных систем. М.: Мысль, 1988.

REFERENCES

Hroisman, V. "Protsesy tsentralizatsii ta detsentralizatsii v suchasnomu derzhavnomu upravlinni" [The processes of centralization and decentralization in modern state governance]. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriadiuvannia*, no. 2 (2015): 26-37.

Kochiyeva, T. B. "Klassifikatsiya bazovykh sistem stimulirovaniya v aktivnykh sistemakh" [Classification of basic incentive systems in active systems]. *Upravleniye bolshimi sistemami*, no. 2 (2000): 74-77.

Krivoruchko, S. V. "Osnovnyye podkhody k klassifikatsii platezhnykh sistem i sistema pokazateley dlya ikh sravnitel'nogo analiza" [The main approaches to the classification of payment systems and a system of indicators for their comparative analysis]. *Ekonomicheskije nauki*, no. 38 (2008): 254-257.

Lavrchenko, O. V. "Upravleniye innovatsionnymi sistemami promyshlennykh predpriyatiy i razrabotka modeli ikh klassifikatsii" [Management of innovative systems of industrial enterprises and the development of models for their classification]. *Vestnik Yuzhno-Uralskogo gosudarstvennogo universiteta. Seriya: Kompyuternyye tekhnologii, upravleniye, radioelektronika* vol. 14, no. 4 (2014): 35-41.

Litvinova, I. M. "Osoblyvosti korporativnoho upravlinnia na pidpriemstvakh Ukrainy" [Features of corporate governance at Ukrainian enterprises]. *Upravlinnia proektamy ta rozvytok vyrobnyctva*, no. 3 (2005): 31-36.

Lukianov, D. "Suchasni pohliady na problemu klasyfikatsii ta typolohii pravovykh system" [Modern views on the problem of classification and typology of legal systems]. *Porivnialne pravoznavstvo*, no. 3-4 (2012): 56-62.

Markina, I. A., and Matsedonska, N. V. "Metodychni pidkhody do formuvannia informatsiynykh sistem upravlinnia pidpriemstv na rynku oliino-zhyrovoi produktsii" [Methodical approaches to the formation of information management systems in the market of oil and fat products]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli*, no. 3 (2011): 185-191.

Melnichuk, N. Yu. "Teoretychni pidkhody do vyznachenia mistsevoho samovriadiuvannia" [Theoretical approaches to the definition of the concept of financial resources management system of local self-government bodies]. *Naukovi pratsi NDFI*, no. 2 (2010): 104-111.

Radziievskiy, O. I. "Spetsyfika upravlinnia natsionalnymy pidpriemstvamy v umovakh hlobalizatsii" [Specificity of management of national enterprises in the conditions of globalization]. *Naukovi pratsi MAUP*, no. 44 (2015): 166-170.

Ruzanova, V. D. "Voprosy primeneniya klassifikatsiy sistem k grazhdansko-pravovoy zakonodatel'noy sisteme" [Issues of application of classifications of systems to the civil legal system]. *Vestnik Volgogradskogo gosudarstvennogo universiteta. Seriya 5: Yurisprudentsiya*, no. 2 (2012): 165-171.

Ruzanova, V. D. "Voprosy primeneniya klassifikatsiy sistem k grazhdansko-pravovoy zakonodatel'noy sisteme" [Issues of application of classifications of systems to the civil legal system]. *Vestnik Volgogradskogo gosudarstvennogo universiteta. Seriya 5: Yurisprudentsiya*, no. 2 (2012): 165-171.

Shtykh, I. A. "Klasyfikatsiia system identyfikatsii obiektiv" [Classification of object identification systems]. *Sistemy upravlinnia, navihatsii ta zviazku*, no. 4 (2015): 106-108.

Tiukhtina, V. S. *Dialektika poznaniya slozhnykh sistem* [The dialectic of knowledge of complex systems]. Moscow: Mysl, 1988.